

Principgrundlag for

EN ANDEN SNAK

1. Baggrund

Initiativet En Anden Snak indskrives i en almen og en specifik ramme.

Alment er det forbundet til psykoanalysens historie, Freuds tanker om det sociale og de forskellige initiativer, som siden 1920'erne er opstået rundt omkring i verden med Wien og Berlin som forlæg og med opfattelsen af, at individual- og socialpsykologien organiseres af den samme struktur, at psykoanalysen ikke er forbeholdt de økonomisk stærke og at en begribelse af samtiden hører med til psykoanalytikerens uddannelse.

Specifikt peger det tilbage til de overvejelser, der blev foretaget i den daværende forening Psykoanalytisk Kreds (1980-2009), hvor initiativet var en del af et samlet fremstød indbefattende desuden uddannelsesprogram, hjemmeside og tidsskrift. Da Psykoanalytisk Kreds ophørte, blev alle disse opgaver bekræftet i deres nødvendighed og overtaget af det arbejdsfællesskab, der kom frem under navnet Freuds Agorá.

2. Formål

Freuds Agorá giver hjemmel til EAS som social intervention, og EAS er dermed forbundet til Freuds Agorás hensigter, der kan resumeres i ét punkt, nemlig uddannelse af psykoanalytikere.

EAS leverer sit specifikke bidrag hertil ved at placere sig et sted i det sociale, hvor psykoanalysen hverken søges eller findes, og hvor der ikke kan henvises til nogen doktrin, men hvor spørgsmålet om muligheden for en fordringsfri modtagelse af henvendelser kan stå sin prøve.

Det kræver derfor også, at hver enkelt må vidne om sit virke udført i EAS over for sine kolleger og bidrage til den fælles indsats, som opretholdelsen af psykoanalysen indebærer, ved at gøre rede for sine overvejelser og sine orienteringsmidler.

3. Hvad

EAS kan kun indfri sit formål, for så vidt det formår at tilvejebringe en anden snak.

Det kræver først og fremmest, at EAS etablerer sig som alternativ til den naturalistiske sprogopfattelse, som har reduceret taleakten til kommunikation uden anerkendelsesmuligheder for subjektet og med en stigende krav om reality performans, optimering og eksponering, kort sagt: så meget snak, at den enkelte end ikke kan høre, hvad hun selv siger.

På den måde kan der skabes rum for den tale hos henvenderen, der ellers "ikke er noget at snakke om", fordi det er blevet skubbet til side som "en anden snak".

EAS må bidrage til revalorisering af talen, i en tid hvor sproget har mistet mælet, ved at synliggøre den enkeltes diskursive betingelser og afklare situationen omkring den enkeltes subjektive position.

4. Hvordan

Dette kræver nænsomhed, fordi det reelle berøres i aftegningen af selvforståelsen. Det gælder om at markere tingenes tilstand, give den enkelte mulighed for at se sin situation anderledes og ikke mere end det.

I den forstand er enhver tanke om 'det' (der skal ske 'bagefter') en gentagelse af det samme, altså endnu en omgang 'sædvanlig snak'. EAS må værne om sin karakter af vadested, dvs. overgang til at komme på den anden side, uden at det på forhånd er afgjort, hvilke veje der skal tages, eller hvor lang tid det skal tage. Vi står derfor i den situation, at der tilbydes 'psykoanalytiske samtaler' uden at have 'psykoanalysen' som tilstræbt udgang.

5. Drivkraft

Hvis ovennævnte vadested kan kendetegnes som psykoanalytisk, kan det således ikke være på anden vis end ved at fastholde muligheden, blandt alle andre, for den udgang som kaldes psykoanalyse.

Spørgsmålet om hvilket ønske der kan bære på denne åbenhed er vanskeligt. Blot at henvise til en teknik eller procedure ville være at reducere foretagendet til et terapeutisk anliggende. Og selvom man på den anden side ikke kommer udenom 'den personlige faktor', så kan dens vilkårlighed næppe heller legitimere arbejdet.

Hvad det drejer sig om, er snarere at forstå, hvordan analytikerens ønske kan begribes og særligt i forhold til det formål om uddannelse af analytikeren, som det her er underlagt.

6. Frivillighedens barriere

Analytikerens ønske ser selvfølgelig ikke mindre dunkelt ud for den, der henvender sig og 'Hvad vil du mig, når du tilbyder din tid for at høre på mig?', er et spørgsmål, som vedkommende nødvendigvis vil stille sig før eller siden.

Spørgsmålet er velkendt, men her risikerer det at blive fastlåsende, idet hvad der kunne have været en undersøgelse af den Anden, forbliver en konkret udspørgen af den person, der sidder overfor mig. Heraf måske terapeutens (også den 'psykoanalytisk inspireret') tendens til at ville svare med gode råd (eller tavshed, bemærk det – for selv om jeg gemmer mine gode råd, er de alligevel til stede), i en udveksling som kun kan forblive genspejling.

Jo mere hjælp eller gode råd, desto mindre hører man, hvad vedkommende har at sige. Og hvordan tage imod en henvendelse med åbent sind, dvs. uden at jeg på forhånd er ansvarlig for eller forpligtet til at give et svar, hvis ikke ved netop at høre, hvad der bliver sagt?

7. Overføringens udfordring

Overføringen er ikke kun virkelig, den er reel. Den reduceres ikke til dens mere eller mindre tiltalende former (kærlighed, had, m.m.), den definerer vores væren, fordi den angår objektet. Den er nemlig mindre psykologisk end libidinal og knytter sig til den akt ved talen, som er selve udsigelsen.

Hvis den person, der henvender sig til EAS, skal kunne se klarere i sin situation, skal terapeuten derfor netop ikke deltage i den (ved f.eks. at bidrage med

yderligere objektiverende udsagn), men forsøge at give plads til den udsigelse, som eksisterer i den pågældendes tale. Thi hvis man vitterlig er i stand til at sætte en anden snak i omløb, så må den også inddrage et stykke udsigelse.

8. Masochismens økonomiske problem

Hvis altruismen og næstekærligheden således frem for alt må fremstå som en fælde for EAS' sociale arbejde, kan der så hentes støtte i solidaritetsbegrebet, eller i oldtidens filia? Når penge ikke er inddraget betales i naturalier. Spørgsmålet er derfor, hvordan man kan neutralisere la part maudite, der er til stede ved enhver udveksling og navnlig den, der kommer i stand, når det gode (men nok også det skønne og det sande) får forrang.

9. Socialt arbejde i neo-liberalismens tid

Spørgsmålet må nødvendigvis håndteres under hensyn til den aktuelle socialitet og ikke mindst de vilkår, som neoliberalismen, teknokratiet og New Public Management byder os og ethvert arbejde, der påstår at være frivilligt i en konkurrencestat.

10. Deltagelsen i EAS

Ud fra ovenstående synes en række nødvendige betingelser for deltagelse i EAS at være indlysende, betingelser hvis opfyldelse det til enhver tid påhviler det aktuelle kollektiv i EAS at undersøge: 1) Tilstrækkelig og relevant erfaring som analysand, 2) en vedvarende deltagelse i Freuds Agorás arbejde, 3) herunder særligt de møder, som EAS foranstalter og 4) helt konkret ved en form for rapportering hertil og deltagelse i supervisioner. De henvendelser EAS får er ikke terapeutens 'private' patienter, og derfor må der være en fremgangsmåde, der gør det muligt at diskutere de enkelte sager i fællesskab, uden at det dog medfører, at den enkelte terapeut mister sit ansvar, selvstændighed og særegenhed. Det er muligt at tale om det, man laver, både kasuistisk, klinisk og metapsykologisk. Og at vi faktisk laver vores arbejde indadtil, sikrer at vores virksomhed udadtil ikke degenererer som perverst foretagende

Kollektivet bag EAS, d. 15/5/2021